

مجله سی‌امین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر
شماره اول - ۱۳ بهمن ۹۰

جشنواره جهانی در یک روز بارانی

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی:

حضور دانشجویان آینده‌تئاتر را
تضمین خواهد کرد

تقالان وطن لڑ انقلاب و دفاع مقدس می خواهند

سطر آغاز

سلام

صحنه ۳۰

امید بنیاز

اگر پشت میزی کهنه و رنگ و رو رفته در یک دفتر تحریریه قدیمی در خیابانی سالخورده از تهران بنشینم، اگر گفت‌وگوهای دوستانه را با نسل‌های سه دهه پیش بخوانم، ناگزیر از گفتن یک آفرین هستی!

تئاتر ایران طی این سه دهه راهی صدساله را پیموده است، شعور بالای تئوریک، دانش، استفاده از تکنیک‌های روز دنیا و زبان متفاوت هنری از هنرمندان این نسل‌ها پدیدگانی قابل تأمل ساخته است. یکی از هندسه ترسیمی صحنه برداشتی نشانه شناختی دارد، یکی از مفاهیم مندرج در فلسفه، منطق یا ریاضیات برداشتی ساده و شاعرانه را برای مخاطب توصیف کرده است:

فجر سی‌ام سه ویژگی مشخص دارد. اول تعهد، دوم تکنیک و سوم تئوری. همین سه مؤلفه از این رویداد دوره‌ای کم سابقه ساخته است. از سوی دیگر نمایش‌های مناطق حرف‌های زیادی برای گفتن دارند؛ تئاتر مناطق ایران به مدد چهره‌های جوان و پر تکاپو راهی فراخ را گشوده، راهی برای دستیابی به افق‌های باز و گسترده در تئاتر امروز ایران!

همچنین از تئاتر خیابانی به سادگی نمی‌توان گذشت؛ بسیاری از ایده‌های بکر و خلاقه امروز در کف خیابان، رو در رو با تماشاگر و دنیایش، رودر رو با تماشاگر و رؤیاهایش شکل می‌گیرد. مرز زندگی و بازی برداشته می‌شود، عابر خیابانی عضوی از تئاتر، رهگذر در حال عبور مهیوت از دیدن داستانی شگرف است. تئاتر خیابانی حالا در نقش برادری برای تئاتر صحنه‌ای، جریان مخاطب‌سازی را هم شکل داده است. مرور کارنامه جوانان ایران و آثار آنها افتخاری در فجر سی‌ام بود. به نمایندگی از یکی از تیم‌های تئاتری ساکن در مطبوعات ایران این نوستالژی حرفه‌ای را جزو بهترین دوران کارنامه کاری یادداشت می‌کنم.

رونمایی از تمبر سی امین جشنواره

تمبر سی امین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر، عصر دیروز ۱۲ بهمن ماه پیش از آغاز رسمی بخش رقابتی این دوره از جشنواره رونمایی شد.

به گزارش پایگاه رسمی اطلاع رسانی سی امین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر؛ تمبر سی امین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر عصر دیروز با حضور حمید شاه آبادی معاون امور هنری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، محمد علی شهینی دشتکلی سرپرست اداره کل هنرهای نمایشی، ایرج راد مدیرعامل خانه

تئاتر و عضو شورای سیاستگذاری سی امین جشنواره تئاتر فجر، رحمت امینی دبیر سی امین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر و جمعی از هنرمندان و اهالی رسانه در محل معاونت هنری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی رونمایی شد.

بلیت تمام شد

پیش از پایان زمان تعیین شده برای پیش فروش حضوری بلیت‌های سی امین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر، کلیه بلیت‌های آثار این جشنواره از سوی دوستداران هنر نمایش، خریداری شد. حسن جودگی مدیر سامانه فروش الکترونیکی این دوره از جشنواره با اعلام این خبر گفت: «پیش فروش حضوری بلیت آثار جشنواره سی‌ام تئاتر فجر که براساس اعلام قبلی در روزهای ۱۰ و ۱۱ بهمن ماه در نظر گرفته شده بود، پیش از اتمام زمان تعیین شده؛ کلیه بلیت آثار سی امین جشنواره تئاتر فجر توسط علاقه‌مندان خریداری شد.» وی در ادامه افزود: «پیش از این نیز در روز ۹ بهمن با توجه به رویکرد دانشگاهی سی امین جشنواره تئاتر فجر، بلیت‌های این جشنواره با ۵۰ درصد تخفیف در اختیار دانشجویان قرار گرفت.»

۱۲ اختتامیه ۲ پایان

سی امین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر با دو اختتامیه بخش مسابقه ایران و بخش مسابقه بین‌الملل به کار خود پایان خواهد داد و حسن وارسته و مهرداد رایانی مخصوص به عنوان کارگردانان این دو مراسم انتخاب شدند.

کارگردانان دو مراسم اختتامیه بخش مسابقه ایران و بخش مسابقه بین‌الملل این دوره از جشنواره مشخص شدند. بر این اساس، مراسم اختتامیه معرفی بهترین‌های تئاتر ایران در روز ۱۹ بهمن ماه برگزار خواهد شد. در این مراسم برگزیدگان بخش‌های نمایش خیابانی، رادیو تئاتر، مسابقه عکس تئاتر و مسابقه پوستر تئاتر معرفی خواهند شد. همچنین مراسم اختتامیه سی امین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر روز ۲۲ بهمن ماه برگزار خواهد شد. در این مراسم برگزیدگان بخش مسابقه تئاتر ایران و مسابقه بخش بین‌الملل معرفی می‌شوند.

برگزیده ادینورو در تهران

نمایش «لئو» به کارگردانی دانیل بریر آلمانی در بخش مسابقه بین‌الملل سی امین جشنواره تئاتر فجر در تالار استاد سمندریان تماشاخانه ایرانشهر به صحنه می‌رود. به گزارش پایگاه رسمی اطلاع رسانی سی امین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر؛ گروه «سیرکل اف الون» (Circle of eleven) نمایش تکنیکال «لئو» را با کارگردانی دانیل بریر و بازیگری توبیاس واگنر در این دوره از جشنواره تئاتر فجر به صحنه خواهد برد. این نمایش تک نفره از مواجحه تکنیک و فیزیک شکل می‌گیرد.

مجله سی امین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر

مدیر مسئول: دکتر رحمت امینی

سرمدبیر: امید بنیاز

نویسندگان: مریم جعفری حصارلو، ندا آل طیب، اسعد کرم‌ویسه، حامد هوشیاری، مریم رضازاده، آذین آقاجانی، آزاد کلمحمدی، سالار قیمتی، عبدالرضا امیر احمدی، نرگس علیزاده، امان ساعدی، ایوب بی‌نیاز.

منتقدان: رضا آشفته، مصطفی محمودی، سیدعلی تدین صدوقی، حامد هوشیاری، هومان نجفیان، مریم جعفری حصارلو، هانف جلیلزاده

شورای تیترو: سید علی فلاح، مریم جعفری حصارلو، هانف

جلیلزاده، امید بنیاز

مدیر هنری: امید بنیاز

طراح و گرافیک: مهدی بخشی

باتشکر از: دکتر محمود مختاریان

دبیر عکس: رضا معطریان

دبیر بخش انگلیسی: صدف پورایلایی

دبیر بخش عربی: شهاب‌الدین آقاجانی

دبیر خوانش و ویرایش: محسن جانیپور

مدیر روابط عمومی مجله: داریوش نصیری

دبیر اجرایی: ابراهیم نجفی

گروه عکس: سیامک زمردی مطلق، ناصر عرفانیان، مهدی

حسینی، میلاد پیامی، رضا موسوی، سارا ساسانی، رتوفه

رستمی، کاوه کریمی

ویراستاری و تصحیح: حمیدرضا شیخی، پژمان فرزانه

امور هماهنگی: عابد خوشبین

باتشکر از: محمد شهینی دشتکلی، اتابک نادری، جلال

تجنگی، وحید لک، جواد رضایی، مهدی حاجیان، پیمان

شریعتی، محسن سلیمانی فارسانی، مدیران و همکاران اداره

کل هنرهای نمایشی و تالارهای نمایشی

نقلان وطن از انقلاب و دفاع مقدس می خوانند

نقلان سرشناس کشور در نخستین برنامه پرده خوانی انقلاب، دفاع مقدس و فجر محمدی با استقبال گسترده تماشاگران روبه رو شدند. این برنامه پرده خوانی دیرپوز در سالن انتظار تالار چهارسو و سایه، تالار اصلی تئاتر شهر و تالار مولوی اجرا شد. برنامه یاد شده امروز و دیگر روزهای جشنواره در سالن های مختلف سطح شهر تداوم می یابد.

برنامه پرده خوانی انقلاب، دفاع مقدس و فجر محمدی توسط دکتر محمدحسین ناصر بخت نوشته شده و با پرده خوانی نقلان سرشناس معاصر اجرا می شود. مرشد ابوالحسن میرزاعلی، مرشد محمد احدی، مرشد ابوالفضل ورمزیار، مرشد محسن و رسول میرزاعلی در این برنامه ها به اجرا می پردازند.

پایان بخش عروسی جشنواره تئاتر فجر

بخش عروسی سی امین جشنواره بین المللی تئاتر فجر، با اجرای نمایشی از کشور فرانسه در استان گلستان به کار خود پایان داد.

بخش عروسی سی امین جشنواره تئاتر فجر که با همکاری مبارک یونیمما از ۵ تا ۱۰ بهمن ماه، در ۵ شهر از استان گلستان، برگزار شد، با اجرای نمایش خیابانی «سوار کاران» از کشور فرانسه و در استقبال کم نظیر مردم شهر گرگان، هنرمندان و اعضای مبارک یونیمما مسئولان فرهنگی این استان، پایان پذیرفت. طی ۶ روز برگزاری این بخش از جشنواره، ۵ نمایش صحنه ای و ۱ نمایش خیابانی به صحنه رفتند و سه کارگاه آموزشی برگزار شد.

علاوه بر این، کارگاه های آموزشی «بدن در سایه ها» به استادی یورگاس نانوریس از کشور یونان، «اصول و مبانی بازیگری در نمایش عروسی» به استادی حسن دادشکر و «خیمه شب بازی» به استادی شهرزاد میرهن و سیاوش ستاری، ۳ کارگاه آموزشی این جشنواره بودند که با حضور اعضای مبارک یونیمما گلستان و هنرمندان این استان برگزار شد.

۸ نمایش خیابانی در دومین روز اجراها

امروز پنجشنبه سیزدهم بهمن ماه، ۸ نمایش خیابانی در سه محوطه تئاتر شهر، باغ هنر و پارکینگ تالار وحدت به اجرا در می آیند. محوطه تئاتر شهر میزبان ۴ نمایش است. جایی برای سه نفر نوشته و کار مهدی حبیبی در ساعت ۱۵:۳۰ دقیقه اجرا دارد. همچنین مژگان معقولی «سرای من» را در ساعت ۱۶ به همین فضای تئاتری می آورد. همچنین زندگی در چند نگاه کار امیر شاهعلی در ساعت ۱۶:۳۰ و مجلس شبیه خوانی جولیوس سزار، ساعت ۱۷ در محوطه تئاتر شهر به اجرا در می آیند.

باغ هنر نیز میزبان ۳ اجرا خواهد بود. مجلس شبیه خوانی جولیوس سزار کار اصغر گروسی دوباره در ساعت ۱۵:۳۰ دقیقه به اجرا در می آید. «جشن سالگرد» از فرامرز قلیچ خانی در ساعت ۱۶ و همچنین «از پشت عینک ته استکانی» کار نرگس خاک کار، ساعت ۱۷ در باغ هنر به اجرا در می آید. پارکینگ تالار وحدت نیز در ساعت ۱۸:۳۰ میزبان «هیس» نوشته و کار امیر حسین شفیعی است.

نمایشگاه پوستر در خانه هنرمندان

نمایشگاه مسابقه پوستر سی امین جشنواره تئاتر فجر در خانه هنرمندان افتتاح می شود.

آثار مسابقه پوستر سی امین جشنواره بین المللی تئاتر فجر، عصر امروز پنجشنبه ۱۳ بهمن ماه در گالری نامی و بهار خانه هنرمندان ایران افتتاح می شود.

نمایشگاه مسابقه پوستر جشنواره سی ام تئاتر فجر با نمایش ۶۰ اثر در دو بخش مسابقه و مرور برگزار می شود. در بخش مسابقه این نمایشگاه ۴۳ اثر از ۲۹ گرافیست در معرض دید علاقه مندان قرار می گیرد. براساس این گزارش پوسترهای سعید رضوانی، عادل صدرممتاز، رضا پور تراب زاده، محمد افشار، حسن محمدیار، حامد بارثی طبری، مسعود نجفی امیر کیاسر، احسان برآبادی، سعید بهداد، آرمان خلعتبری، کمال کچونیان، علی آقا حسین پور، شکوه احمدی، نگار کاغذچی، رسول حق جو، حمید نیک خواه، امیر رجیبی و ... به نمایش در خواهد آمد.

همچنین در بخش مرور؛ پوسترهای تئاتری استاد عباس سارنج هنرمند پیشکسوت کشور در معرض دید علاقه مندان قرار خواهد گرفت.

۱۲ نمایش صحنه ای در سالن های سطح شهر

داداش خوش آمدید» و از نوشته های سلما رفیعی است. برپایه این گزارش، تماشاخانه ۴۶ ساله سنگلج امروز همچنان شاهد اجرای نمایش «خطوط خاطر» نوشته و کار محمد قاسمی از ملایر است. این نمایش ۶۰ دقیقه ای در ساعات ۱۸ و ۲۰:۳۰ دقیقه به روی صحنه می آید. «هرگ کسب و کار من است» از تولیدات استان کرمانشاه نیز برای اجرا به تالار مولوی می رود. این نمایش به کارگردانی محمدرضا درند و سعید زندی طی ساعات ۱۷ و ۱۹:۳۰ دقیقه اجرا می شود. تالار هنر تهران نیز امروز طی یک اجرا میزبان نمایش «آفرین بنی سراج» از کشور تونس است. این نمایش ۱۱۵ دقیقه ای به نویسندگی ادریس جابر و کارگردانی حسن مؤذن در ساعت ۱۷ به اجرا در می آید. این در حالیست که عبدالله برجسته کارگردان اهل مشهد برای دو اجرا به تماشاخانه ایرانشهر می رود و در ساعات ۱۷ و ۲۰ نمایش خود را با عنوان «من ایرجم، پسر فریدون یا سه قطره خون روی برف» را به مدت ۷۰ دقیقه در این سالن اجرا می کند. همچنین تماشاخانه مهر حوزه هنری در ساعات ۱۶ و ۱۹ میزبان «رؤیای نقتیده» به کارگردانی عبدالمحمد سالاری از بیرجند است. «سونامی نوردان خطه» کار آرش میرطالبی نیز مهمان تالار حافظ است. این نمایش ۹۰ دقیقه ای در ساعات ۱۷ و ۲۰ به اجرا در می آید.

سالن های سطح شهر تهران امروز سیزدهم بهمن میزبان ۱۲ نمایش از ایران و برخی دیگر از کشورهای جهان هستند.

نمایش «موسم باد و باران» امروز به صورت تک اجرایی به روی صحنه می رود و از فردا دو اجرایی می شود. نمایش یاد شده کاری از گروه au cul du Loup فرانسه است. موسم باد و باران در ساعت ۲۰:۳۰ دقیقه در تالار وحدت اجرا دارد. همچنین سالن اصلی و ۵۷۹ نفری تئاتر شهر میزبان «هتل پارادیزو» از کشور آلمان است.

این نمایش به کارگردانی «هایکل وگل» در ساعات ۱۸ و ۲۱ به روی صحنه می رود. نمایش روشن نوشته سیاوش پاکراه به کارگردانی سیاوش پاکراه و فریدون محرابی به تالار چهارسو می آید. این نمایش ۶۰ دقیقه ای در ساعات ۱۸ و ۲۰:۳۰ دقیقه به اجرا در می آید. تالار قشقایی نیز شاهد اجرای «سفید برفی و هفت کوتوله، والت دیزنی ۱۹۳۷» است. زمان اجرای این نمایش ساعات ۱۷ و ۱۹:۳۰ دقیقه است. همچنین نمایش «بین همه سنگر و این همه آدمها که تا آخر زنده اند» نوشته و کار روزبه حسینی طی ساعات ۱۶:۳۰ و ۱۹ در تالار سایه به روی صحنه می رود. کارگاه نمایش تئاتر شهر نیز طی ساعات ۱۶ و ۱۸ میزبان نمایشی از سمانه زندی نژاد است. این نمایش ۶۰ دقیقه ای با عنوان «بهراسم مرگ

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی:

حضور دانشجویان آینده تئاتر را تضمین خواهد کرد

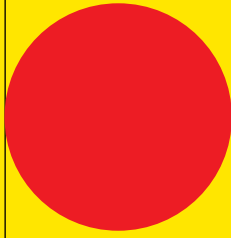

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی یادآور شد: «جشنواره تئاتر فجر در پایان سه دهه برگزاری، می‌بایست نوید حضور در صحنه‌های تئاتر خاورمیانه را به همراه داشته باشد.»

دکتر سید محمد حسینی طی پیامی به سی‌امین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر عنوان کرد: جانیامه هر هنری گرچه در ذات آن است، اما بخشی از آن در تیول فناوری و بخشی دیگر در دست سلیقه حاکم بر زمان است. زیبایی اثر در محدوده نوع هنر، تن به اسارت نمی‌دهد، هر حضاری را بر می‌دارد و هر مانعی را پشت سر می‌گذارد اما صد البته هنری چونان تئاتر که جمع‌الجمع تمامی هنرهاست بی‌سحر جلوه‌های ویژه و جادوی فناوری‌های روز و صنعت شعبده در بروز زیبایی‌های ذاتی هنر، دستی باز و شیوهای طناز دارد. وی ادامه داد: دیده‌ایم که آثار فاخر، تیول سلیقه زمان را نیز بر نمی‌تابند و در آرامش گهواره فراموشی نمی‌خوابند. در تئاتر، این بیداری و ماندگاری نمود بیشتری دارد. تولیدات فاخر این عصر، گاه قرن‌ها را در نور دیده و نسل‌ها را یکی پس از دیگری دیده‌اند؛ حال چه در تئاتر نوین و چه در تئاتر اصیل و پیشین؛ چونان تعزیه. تئاتر محصول دانایی است و دانایی، ملکیت هیچ قومی را سند نخورده است؛ حاصل عقلانیت بشریت است. هنر که عصاره دانایی است، مدیون کارگاه عساری هیچ طایفه‌ای به تنهایی نیست. ترکیبی از اکسیر خلاقیت‌ها از تمامی قومیت‌هاست. اثری است که اسیر تقلید نباید باشد، مگر به دستبند محاکات!

دکتر حسینی در ادامه با اشاره به سیر تحول تئاتر کشور در این پیام عنوان کرد: «سیر تئاتر در ایران، مسیری صعب را طی کرده است که امیدواریم در ایران اسلامی، جاده‌ای به سمت تعالی را پیش رو داشته باشد. این جشنواره می‌تواند راهبانی این بزرگراه را به عهده بگیرد. حضور دانشجویان، آینده این هنر را تضمین می‌کند اگر مسئولان هنرهای نمایشی، ظرفیت این حضور را ایجاد نمایند. توجه به جوانان، پشتوانه فرداست و نگاه به بازار جهانی، ظرفیت جذب را قابل پذیرش می‌کند.»

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در پایان یادآور شد: «بیداری اسلامی، عطش کشورهای منطقه را نسبت به چشمه‌های هنر ایران اسلامی، بسیار افزایش داده است. تشنگی دنیا به زلال هنر اسلامی انقلابی اگر از سرچشمه‌های آب‌های معدنی ایران انقلابی تأمین نشود از زهرابه‌های اسلام قلابی وهابیت، عطش نشان خواهد داد. جشنواره تئاتر فجر در پایان سه‌دهه برگزاری می‌بایست نوید حضور در صحنه‌های تئاتر خاورمیانه را به همراه داشته باشد. برای تحقق این خواسته دست‌یافتنی از جان و دل برای دست‌اندرکاران این نوزاد جنبش خیز و شورانگیز تئاتر، آرزوی موفقیت دارم و امیدوارم این جشنواره کماحقه، جهانی گردد. توفیق، رفیق طریق عزت و اعتبارتان باد!»

معاون هنری وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی عنوان کرد

تبلور واژگان انقلاب در دنیا

معاون امور هنری وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی از هنر تئاتر به عنوان فرایندی برآمده از آئین‌ها و خرد جمعی اقوام یاد کرد.

دکتر حمید شاه‌آبادی طی پیامی به سی‌امین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر یادآور شد: سی‌ودومین فجر انقلاب را در آخرین فصل سال به استقبال نشستیم که جهان انکاره‌های سترگ آن را به محاکاتی عینی متبلور کرده است. فجر برای هم‌نسالاتی که طی این سه دهه به بلوغ و بالیدگی دست یافتند، اوج خود را در رویدادی چون نهم دی بازیافت و به تجلی حقیقی رسید. این تاریخ حماسی و پرشکوه به عظمت انقلابی ژرف رخ نشان داده و ثابت شده است.

وی افزود: اگر در دو دهه پیشین، بزرگ‌مدانی با ۱۳ بهار عمر، مصداق شایستگی و رهبری شدند، امروز دیگر نسل‌های پس از انقلاب نمی‌توانند تاریخ تولد و نبودن در حماسه دفاع را بهانه کنند که واژگان و هستی این انقلاب ابتدا در خاورمیانه و سپس در سایر نقاط دنیا صحنه‌های بدیع و بی‌سابقه از ایستادگی و مبارزه با قدرت‌های مطلقه را آفریده‌اند. حال دیگر «تابودی اسرائیل» شعار یک ملت تنها نیست که دغدغه جهان بیدار شده است. به نحوی که زرمه‌های رعب‌آور این دگرگونی هول‌آور و وحشت‌زا به گوش برج‌نشینان سرمست از قدرت و اسلحه نیز رسیده و بر هم زنده خواب زدگان غفلت‌پیشه گشته است. پس امروز باید سراغ نشانه‌های این چنین رویدادهای زنده‌ای را از فرهیختگان حوزه فرهنگ و هنر گرفت.

معاون امور هنری وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی گفت: تئاتر اینک به تعبیر آن شهید دیار اندیشه، لازم است از پيله استوبیسم و حدیث نفس کسالت‌آورش به درآید تا ادبیات، بلوغ خود را به روشنی معلوم و معین سازد. این هنر که به تعبیر اصحاب فلسفه برآمده از آئین‌ها و خرد جمعی اقوام است در میلاد فجر سی و سومین ایران اسلامی به هوای تازه و فضای متفاوت نیاز دارد، هوایی برآمده از ترنم نفس ماندگاران بر عهد و پیمان دیرین و حسینی، همپیمانان ولایت و آفتاب، ایستادگان راه و تکلیف پیش روی که ما را مکلف می‌سازد به انجام و سامان آن، حتی اگر شاهد نتیجه زود هنگام آن نباشیم.

دکتر شاه‌آبادی با اشاره به بزرگ‌ترین رویداد تئاتر ایران ادامه داد: تئاتر فجر این بار فراتر از سالگردی به قاعده تقدیم است. نقطه عطفی است برای معرفی مواضع جدی و اصولی ملتی که ظهور خود را در ۵۷، ۴۲ و ۸۸ خورشیدی به اثبات جهانی رساند. عدالت و امید نه فرضیه، که سرمشقی از طی طریق امروزین است. سیاه‌نگاری و یأس، تئوری جریان‌های مخالف و هم‌سهم در عناد با این مرز و بوم شده و تکنیکی چالش برانگیز و بحث‌آفرین است به منظور ایجاد ابهام و سرگردانی در صحنه‌هایی که وضوح آن در قیام‌های جاری به ثبوت رسیده‌اند.

آموزش در صدر

دکتر عطاءالله کوپال

تئاتر ایران طی ۳۰ سال گذشته، به همت علاقه‌مندان و عاشقان تئاتر به پیشرفت‌های چشمگیر کمی و کیفی دست یافته است. مهم‌ترین پیشرفت کمی، افزایش مراکز آموزش عالی در عرصه آموزش هنرهای نمایشی بوده است. تا پایان دهه ۱۳۵۰ خورشیدی در ایران فقط دو دانشکده هنرهای دراماتیک و دانشکده هنرهای زیبا به آموزش تئاتر می‌پرداختند. این دانشکده‌ها نیز در هر سال تعداد معدودی دانشجو می‌پذیرفتند و تا آغاز دهه ۱۳۶۰، به دلیل به تعویق افتادن کنکور سراسری، تعداد دانشجویان تئاتر در آن دوران عملاً کمتر از ۵۰۰ تن بود. چشم‌انداز تئاتر دانشگاهی از ۱۳۶۰ تا ۱۳۹۰، حاکی از گسترشی قابل توجه در شمار دانشجویان تئاتر بوده است. از یک سو تعداد دانشکده‌های تئاتری در تهران و شهرستان‌ها گسترش یافت و از سوی دیگر خیل عظیمی از جوانان هنر دوست، مشتاق تحصیل در رشته تئاتر شده‌اند. هر سال عده بی‌شماری از آنها به‌رغم توسعه کمی و افزایش تعداد دانشکده‌های تئاتری، پشت درهای بسته کنکور متوقف می‌شوند و از تحصیل در رشته مورد علاقه خود باز می‌مانند. افزون بر این، در ۱۵ سال اخیر، در دانشگاه‌های متعددی دوره‌های تحصیلات تکمیلی در مقطع کارشناسی ارشد و دکتری برای تئاتر دایر شده است که بویژه در این عرصه نیز تعداد داوطلبان، از تعداد صندلی‌ها بسیار بیشتر است. اتفاقاً هر سال بر شمار علاقه‌مندان تحصیل در رشته نمایش در دوره‌های تحصیلات تکمیلی افزوده می‌شود و این موضوع، فی‌نفسه به ارتقای هنر تئاتر و همچنین ارتقای دانش اهل تئاتر می‌انجامد.

سرپرست اداره کل هنرهای نمایشی

تئاتر ملی را باید در باورهای دینی و فضایل انسانی بازجست

سرپرست اداره کل هنرهای نمایشی گفت: «تئاتر ملی و عناصر ضروری و بنیادی آن را باید در باورهای دینی، حقایق الهی و فضایل انسانی بازجست تا از این طریق با مردم همراه شد.»

محمدعلی شهینی دشتکلی در پیامی به سی‌امین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر یادآور شد: «جوهره حقیقی تئاتر را انسان تشکیل می‌دهد و از آنجا که تئاتر با انسان نسبتی ازلی و قدیمی دارد، همواره و پیایی، انسان را به‌اندیشه فرامی‌خواند. جامعه هنری در این راستا مستلزم تولید اندیشه و تابع

همین حکم است. دقت در صورت و معانی، نخست از اندیشه و تفکر نشأت می‌گیرد و با درنگ به حکمت فهم و زیبایی، راه جاودانگی می‌بوید. هنر، مخلوق جهان اندیشه‌های انسانی است و کشف ظرفیت‌ها و ظرفیت‌ها همواره از منظر تأمل و تفکر جان می‌گیرد که تعالی‌بخش آن اتصال به سرچشمه‌های فرهنگ دینی و بومی است.»

وی ادامه داد: «در سالیان اخیر تئاتر ایران کارهای ارزنده‌ای را به تجربه سپرده و توشه و پیشینه‌ای گرانبار را در پویه فعالیت‌های گوناگون خود آزموده است. بی‌شک رشد و نمو و حیات حقیقی تئاتر ایران، تابع همین حکم است و هویت حقیقی و حقوقی فرهنگ ما آمیختگی انفکاک‌ناپذیری با معارف دینی و توحیدی داشته و هنرمند ایرانی به مدد همین رمز و راز، نقاب از چهره تاریخ برداشته است و هر قدر که ما بیشتر به این حقایق نزدیک‌تر می‌شویم به همان میزان،

مانایی آنها را ضمانت می‌کنیم.»

سرپرست اداره کل هنرهای نمایشی با اشاره به برپایی سی‌امین جشنواره تئاتر فجر افزود: «جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر امسال، همچون گذشته «تئاتر برای همه» را سرلوحه کار خویش قرار داده است و بر این باوریم که تئاتر ملی و عناصر ضروری و بنیادی آن را باید در باورهای دینی و حقایق الهی و فضایل انسانی بازجست و از این طریق با مردم همراه شد. هنرمند تئاتر علاوه بر اشراف علمی در این رشته باید راه‌های پیوند با دل‌ها و جان‌های تماشاگران را نیز یافته و نه تنها با آنان هم‌زبانی بلکه همدلی کند.»

دشتکلی در پایان عنوان کرد: «حضور همه‌جانبه خانواده تئاتر ایران از اقصی نقاط این میهن اسلامی با تازه‌ترین دستاوردهای نمایشی در کنار هنرمندان سرشناس بین‌المللی، موجب مسرت است و امیدواریم که ملت ایران، همپا با جشن‌های فرخنده پیروزی انقلاب اسلامی از این خلاقیت‌ها و آفرینش‌های نمایشی بهره‌های بسیار گرفته و با همدلی و همراهی کارنامه تئاتر ایران را پربرتر سازد.»

دبیر سی‌امین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر تئاتر زیربنای فرهنگ است

دبیر سی‌امین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر از هنر تئاتر به‌عنوان زیربنای فرهنگ و نشانگر رشد اجتماعی هر جامعه یاد کرد. دکتر رحمت امینی طی پیامی به این رویداد بین‌المللی یادآور شد: امید فراوان داریم که سی‌امین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر آغازی بر نوشکوفایی تئاتر کشورمان باشد و بر مبنای این تجربه سی‌ساله، دهه چهارم، دهه نهادینه کردن تئاتر در سرزمین پرافتخارمان باشد.

وی افزود: اینک که در آستانه دهه چهارم بزرگترین رویداد هنرهای نمایشی کشور قرار گرفته‌ایم، بیش از هر زمان دیگری بقا و ارتقای این انسانی‌ترین هنر ادوار تاریخ را برای رشد و توسعه هنر و فرهنگ سرزمین پرافتخارمان ضروری می‌دانیم. تئاتر، زیربنای فرهنگ و توجه به آن نشانگر رشد اجتماعی و فرهنگی هر جامعه است.

دکتر امینی گفت: رویکرد فزاینده و کم‌نظیر نسل جوان و پیرانگیزه برای حضور در سی‌امین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر به‌رغم کاستی‌های مشهود در امکانات سخت‌افزاری از جمله تالارهای نمایشی و بودجه مناسب و مطلوب، اثبات می‌کند که نسل تازه برآمده از سالیان پس از پیروزی انقلاب اسلامی، تلاش وافر برای حضور و هنرنمایی دارد و می‌توان ادعا کرد که جشنواره سی‌ام تئاتر فجر، در حقیقت کارنامه نسل تازه و پرشور است که میل به پیشرفت و جلوه‌نمایی دارد و ما برگزارکنندگان این گردهمایی باشکوه، اقرار می‌کنیم که در برابر این همه استعداد و توانایی قاصریم و بایسته است تا زمینه‌های بروز هر چه بیشتر این توانمندی‌ها و ظرفیت‌های ناشکفته را فراهم سازیم.

دبیر جشنواره سی‌ام تئاتر فجر عنوان کرد: در این دوره همچنین حضور گسترده‌تر و پرتوان‌تر هنرمندان تئاتر از سرتاسر کشور را شاهدیم؛ گروه‌هایی که از شهرستان‌های دور و نزدیک با امکاناتی به مراتب کمتر از هنرمندان ساکن پایتخت، تلاش می‌کنند تا با غلبه بر موانع و مشکلات، هنر تئاتر را در سرتاسر ایران اسلامی زنده و پویا نگه دارند. قطعاً گسترش تئاتر دانشگاهی، در این فرایند مؤثر واقع شده است و جشنواره سی‌ام تئاتر فجر بر بنیان‌های استوار تئاتر دانشگاهی و ظرفیت‌های متنوع هنرمندان تئاتر شهرستان، فصلی تازه را در تئاتر ایران رقم خواهد زد.

نقد سوءتفاهم اجتماعی در نمایشی از محمدرضا عطایی فر سکوت آن سه

سه فرد، هر کدام به گونه‌ای سکوت کرده‌اند. سکوت هر سه نفر باعث کنش و واکنش می‌شود که در انتها با شکستن این سکوت رازها آشکار می‌شود. نمایش «سکوتی با سه نقطه» در بخش مهمان جشنواره، دراماتیزه کردن یکی از مباحث مهم علم ارتباطات یعنی ارتباط فرآکفتاری و به تعبیری لاکلامی است. شاید به قول آن شاعر مشهور، سکوت سرشار از ناگفته‌هاست....

وقتی حرفی به میان نمی‌آید، تأویل‌های گسترده در بسیاری موارد اشتباه از آب در می‌آید، در واقع نمایش سکوتی با سه نقطه به نوعی نقد سوءتفاهم‌های اجتماعی هم است. سید محمدرضا عطایی فر کارگردان این نمایش می‌گوید: «در واقع با شکسته شدن سکوت مشخص می‌شود که هر سه شخصیت یکسری قصه‌هایی را داشتند و برای مخفی نگه داشتن سکوت می‌کردند. با شکسته شدن سکوت سوطن‌ها از میان می‌رود. کارگردان تلاش کرده تا با استفاده از سبک رئالیسم، باورپذیری موقعیت‌های نمایشی را ایجاد کند. هر چند در برخی از صحنه‌ها از ویژگی‌های سوررئالیسم استفاده می‌شود.» کارگردان معتقد است: با توجه به چارچوب‌های کشورمان و دیدگاه‌های مردمی، سبک رئالیسم هماهنگی بیشتری دارد. بنابراین قصه‌ها، کنش و واکنش‌های روزمره قابل لمس هستند. با این حال، در طراحی صحنه از لته‌هایی استفاده شده که مفهوم دیوارهای خانه را ایجاد کند. کارگردان برای نشان دادن واقعیت گرایی، ترک‌هایی را در دیوارهای خانه ایجاد کرده است؛ حتی در پرداخت شکل درونی خانه با استفاده از جلوه‌های درونی خانه‌های دهه ۷۰ طراحی صحنه صورت گرفته است. بنابراین دیوارهای خانه تا میانه به رنگ قهوه‌ای است. شیشه‌هایی در خانه وجود دارد که دیوارهای دو اتاق را جدا می‌کند. همچنین تاقچه‌هایی در دل دیوارهای خانه جاسازی شده‌اند. عطایی فر درباره استفاده از این مؤلفه‌های هنر معماری در تئاتر می‌گوید: «شیشه‌های رنگی به فضاسازی داخلی خانه کمک می‌کند. ساخت خانه‌ای مبتنی بر معماری دهه ۷۰ نشانگر نوعی صمیمیت خانه است. اما هر چه به دهه ۹۰ نزدیک می‌شویم، ایجاد فضای صمیمی در خانه از بین رفته است. تنها Open اسپیس فضای صمیمی را در خانه ایجاد می‌کند. این کارگردان همچنین بر دو عنصر طراحی نور و موسیقی تأکید دارد. عطایی فر درباره جشنواره فجر می‌گوید: «فکر می‌کنم جشنواره فجر بزرگ‌ترین رخداد تئاتری کشور است. اگر این اتفاق به‌خوبی رخ دهد، در رشد، توسعه و تعالی تئاتر ایران بسیار مؤثر واقع می‌شود. احساس می‌کنم با حضور محمدعلی دشتگلی و رحمت امینی که دلسوزانه تلاش می‌کنند، این اتفاق رخ بدهد.»

پرواز نمایش ۲ کارگردان از تونس تا تهران و هلند

پ مثل پری!

رسانده‌اند. آنها نمایش‌هایی همچون نمایش‌های هفت کوبه از قطار، روی ریل جنگ، روزی گذری روزگاری و قصه یک تابلو زرد را به صورت مشترک کارگردانی کرده‌اند.

با همه این تفاسیر، نمایش پری که در سال جاری در سالن سنگلج اجرا شده بود، به‌تازگی در جشنواره بین‌المللی کارتاژ در تونس به روی صحنه رفت. این نمایش در جشنواره کارتاژ با استقبال گسترده روبه‌رو شد. این جشنواره با حضور بیش از ۴۰ گروه خارجی حضور پیدا کرده بود. تنها گروه خارجی که برای مصاحبه به شبکه ملی دعوت شد، گروه تولیدی نمایش پری بود. نمایش در شهر دیگری از تونس نیز اجرا شد. حتی کسانی که در تونس نمایش را دیده بودند برای دیدن مجدد این نمایش فاصله دو شهر را طی کردند. با توجه به تعاملاتی که بین دو شهر اتفاق افتاد، شهردار زیتون شهر را به نمایش «پری» اهدا کرد. جواد نوری درباره کیفیت اجرا در تونس می‌گوید: «وزیر فرهنگ تونس با گروه نمایش پری جلسه‌ای را برگزار کرد؛ در یک ضیافت شام، یکی از کارگردان‌های تونس از ما درخواست کرد، تا در روند تمرین‌های ما حضور داشته باشد تا تمرین‌های بدن و بیان ما را از نزدیک شاهد باشد! در پایان هم جلسه پرسش و پاسخی درباره نمایش پری برگزار شد؛ در این جلسه سؤالاتی از جمله معاش بازیگران، حرفه بازیگری در ایران، نقد معضلات اجتماعی از طریق نمایش و... بررسی شد.»

زیرا بازیگران حدود ۴ اثر نمایشی را با یکدیگر بازی کرده‌اند و به یک سیاق و فکر مشترک رسیده‌اند.

خیرالله تقیانی پور سال ۱۳۶۲ در شهر کرج به دنیا آمد. وی دارای مدرک کارگردانی اتومکانیک برق خودرو است. تقیانی پور از سال ۱۳۷۹ با بازیگری فعالیت خود را در حوزه تئاتر آغاز کرد. نمایش‌هایی همچون یک روایت تازه، فردا روز دیگری است، پنج + یک، آخرین پست شب بلدا، خاک، سپنج رنج شکنج و... از جمله آثار او هستند.

همچنین جواد نوری دیگر کارگردان «پری» به بحث ظرفیت‌های نهفته در بیان و ویژگی‌های بداهه‌پردازی آنی و خلاقه اشاره دارد. او طراحی صحنه را نیز جزو عناصر اصلی نمایش می‌داند.

به گفته این کارگردان، در طراحی صحنه تلاش شده تا الهام‌ها و نمادهایی از نمایش‌های ایرانی کاربردی شود؛ فرش مستطیل شکل در کف صحنه و پرده‌هایی که در اجرای تکنیک سایه بازی کمک می‌کند، از مهم‌ترین الهام‌های نمایشی است.

جواد نوری سال ۱۳۶۰ در شهر کرج به دنیا آمد. وی دارای کارشناسی کارگردانی تئاتر است. او از سال ۱۳۷۵ با کارگردانی در اداره ارشاد کرج فعالیت خود را در حوزه تئاتر آغاز کرد. از آثار او می‌توان مضرات دخانیات، آقای بارون، مرد سوم، حفاظت ۶۶ بر جک و... را نام برد.

با این حال خیرالله تقیانی پور و جواد نوری به‌لحاظ نزدیکی دید و نوع نگاه به درام ایرانی کارهای مشترک زیادی را با هم به تولید

هندسه یک مستطیل و نوستالژی بازیگری یکی دو قرن پیش در تئاتر سنتی به‌اضافه بداهه‌پردازی‌های فردی و موقعیتی از پری نمایشی پر تماشاگر ساخت.

پری نوشته خیرالله تقیانی پور به کارگردانی جواد نوری و خیرالله تقیانی پور از اجرای ۱۲ روزه تونس برمی‌گردد، در بخش مرور جشنواره فجر به روی صحنه رفت و قرار است تا چند روز دیگر برای اجرای ۱۲-۱۰ روزه راهی هلند شود.

به‌گفته خیرالله تقیانی پور، شاکله داستان پری از روایت توبه نصح شکل می‌گیرد. در واقع این روایت قدیمی در درام گنجانده شده است. با این حال در جشن ناصرالدین‌شاه یکی از بازیگران گروه مورد توجه مهدعلیا مادر شاه قرار می‌گیرد. اتفاقاً این بازیگر نقش پوش است. انتخاب این بازیگر به‌عنوان یک بازیگر زن باعث اتفاقات و دردسرهایی می‌شود. کارگردان‌های این نمایش با استفاده از شیوه‌های سنتی، نمایش را اجرا می‌کنند. سیاه بازی، نقالی، سایه‌بازی، بازی در بازی همچنین برخی اشعار و موسیقی‌های تخته حوضی، حمومی آی حمومی، حاجی سیاه و... برخی از شیوه‌های اجرایی تولیدکنندگان این اثر است. خیرالله تقیانی پور درباره این نمایش می‌گوید: «نمایش با استفاده از قراردادهای تکنیک‌های مشخص به اجرایی متفاوت و مدرن نظر دارد؛ بویژه که از بداهه‌گویی‌های سیاه در نمایش‌های تخته حوضی سود جسته است. یکی از ویژگی‌های این نمایش اعضای ثابت گروه است.

تأملی به وسعت پژوهش

حسین مسافر آستانه بررسی سه دهه گذشته تئاتر ایران نیازمند پژوهش میدانی است؛ پژوهشی گسترده با دسته‌بندی موضوعی مختلف شاید در این بررسی یا پژوهش باید به تفکیک مضمونی آثار بپردازیم، باید بگوییم که گروه‌های نمایشی چه نوع تئاتری را با چه موضوعاتی در محور کاری خود قرار دادند. پاسخ این طرح مسئله با مفهوم انقلاب شکوهمند اسلامی پیوند می‌خورد. پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی، باعث اجرای نمایش‌هایی با موضوعات انقلابی شد؛ مسئله‌ای که دغدغه روز بود. پس از گذشت چند سال از انقلاب، جنگ

تحمیلی بر سر راه تاریخ معاصر ما آمد. تئاتر هم که دغدغه‌ای جز نشان دادن مسائل در جوامع انسانی ندارد، موضوع جنگ و دفاع مقدس را در صحنه تجلی داد. با این موضوع محور آثار بسیار زیادی تولید و اجرا شد. هنر صحنه‌ای ایران در این سال‌ها توانست در کشورهای خارجی مقبولیت پیدا کند. این در حالیست که با افزایش فارغ‌التحصیلان و هنرجویان تئاتر، خانواده تئاتر چند برابر شد. دیگر امکانات جوابگوی نیاز آنها نبود. بنابراین گروه‌ها فرصت اجرایی کمتری داشتند. بسیاری از گروه‌ها تنها سالی یکبار نمایش‌های خود را اجرا می‌کردند. این مسائل از زوایای فراوانی قابل بررسی و بازکاوی است.

دقایقی با آرش عباسی در بعدازظهر در امانتیک نویسنده مرده است روز را دیدم

تلاش کردم تا زمان دراماتیک با زمان واقعی هماهنگ شود، بنابراین مدت زمان نمایش و زمان دراماتیک که حوادث اتفاق می‌افتد، ۷۱ دقیقه است.

چرا از نور موضعی استفاده نکردید؟

از نور عمومی استفاده شد زیرا نور عمومی یک بعدازظهر را تداعی می‌کند و با رویدادها منطبق است. **عمدتاً در نمایشنامه‌هایتان به اقصای مختلف جامعه، بخصوص ثروتمند و فقیر توجه دارید. چرا؟** توجه به طبقات اجتماعی خاصیت درام اجتماعی است. متن نمایش باید به قصه و مسائل روز بپردازد. طبیعی است که به پرداخت اقصای جامعه تأکید می‌شود. مخصوصاً گاهی مسائل و مشکلات مالی مسبب رخ دادن وقایع می‌شود. البته بررسی زندگی مرفهین فی‌الذمه اهمیت‌ی ندارد مگر آن‌که هدفی را دنبال کند. در کل نشان دادن وضعیت مالی افراد مختلف با نگاه موشکافانه برایم جذابیت دارد؛ به شرط آن‌که با هدف خاصی باشد.

به بخش چشم‌انداز آمدید؟

احساس می‌کنم حرفه‌ای‌ترین بخش جشنواره است. همچنین اجرای عمومی نمایش را تضمین می‌کند. از سوی دیگر نمایش ما دارای ویژگی‌های متناسب با این بخش است.

توسط دیگران کارگردانی می‌شود با این قدرت نمی‌توان دفاع کرد. دیدگاه کارگردان شاکله اجرایی متفاوتی به متن می‌دهد.

در کارگردانی از چه تکنیک‌هایی استفاده کردید؟

نمایشنامه فضایی رئالیستی دارد بنابراین سعی کردم تا این فضای رئالیستی را حفظ کنم.

انتخاب بازیگران چگونه بود؟

در انتخاب بازیگران به دنبال انتخاب یک هنرپیشه معروف زن بودم تا طرح موقعیت باورپذیر باشد بنابراین گزینه‌های مختلفی را بررسی کردم. در نهایت لادن مستوفی برای بازی در این نقش انتخاب شد؛ اما تا زمان بازیابی نقش بازیگر مرد را خودم بازی می‌کردم اما در اجرا بازیگر دیگری ایفای نقش کرد.

درباره طراحی دکور توضیح دهید.

قصه نمایش در یک تراس آپارتمان اتفاق می‌افتد. یک آپارتمان بزرگ، مجلل و اشرافی! آکسسوار نمایش لوازم عادی زندگی است. از جمله یک میز، چند صندلی و...

آیا نمادگرایی نیز ذهن شما را جلب کرد؟

خیر، بیشتر از paint house استفاده کردم تا فضای پذیرایی را نشان دهم. از سوی دیگر در پرداخت نمایش

آرش عباسی نویسنده، کارگردان و بازیگر متولد ۱۳۵۶ دارای مدرک کارشناسی ادبیات نمایشی است. وی در اوایل دهه ۸۰ رئیس انجمن نمایش ملایر بود، سپس به روزنامه‌نگاری روی آورد و در کسوت دبیر گروه فرهنگ و هنر روزنامه خبر به فعالیت پرداخت. داستان عامه‌پسند، رؤیا در شب سرد زمستانی، نقل سرخ، گربه سیاه، ورود آقایان ممنوع و... از آثار او هستند.

آقای عباسی، چه نکته‌هایی در قصه نمایش «نویسنده مرده است» نهفته است؟

قصه در مورد یک نویسنده و یک هنرپیشه مطرح سینمای ایران است. این دو می‌خواهند یک اثر دراماتیک را تولید کنند. این هنرمند می‌خواهد نخستین اثرش را کارگردانی کند. بنابراین به سراغ درام‌نویسی می‌رود که او هم در پی نوشتن نخستین فیلمنامه‌اش است. اما آنها با یکدیگر درگیر می‌شوند و...

چرا نمایشنامه خود را کارگردانی می‌کنید؟

ایده‌ای است که به تازگی به آن دست یافتم. فکر می‌کنم نتیجه بهتری دارد. زمانی که اثر را خودم کارگردانی می‌کنم نتیجه‌اش راضی‌کننده‌تر است. با دیدگاه‌هایی که در نوشته و کارگردانی اعمال کرده‌ام از نمایش حمایت می‌کنم. اما در مورد آثار دیگری که

نگاهی به نمایش هتل پارادیزو
نوشته کار گروهی و کارگردان
مایکل وگل از آلمان

به جای گل لاره برقی

رضا آشفته*

هتل پارادیزو با این پرسش آغاز می‌شود که چرا ماسک؟ ماسک با غیرمعمول شدن چهره ما را مواجه می‌کند، یعنی صورت کاریکاتورگونه خواهد شد. این سرآغاز یک جریان کم‌دی و خنده‌آور و لاجرم طنز خواهد بود. طنز و گروتسکی ما را حیران خواهد کرد. موضوع و فضا بسیار تکان‌دهنده است. اختلاف یک برادر و خواهر پس از مرگ پدر برای اداره کردن هتل که در نهایت به قتل مادر و بعد هم درگیری آن دو و کشته شدن هر دو منجر خواهد شد.

هتل پارادیزو در واقع با بازی و هنرنمایی ۴ بازیگر خلاق و نوجو پیش می‌رود. آن‌ها لحظه به لحظه را بازی می‌کنند و مدام هم با عوض کردن لباس و ماسک نقش‌های متعدد را بازی می‌کنند. در عین حال که خشونت پنهان و آشکاری که فضا را اشباع خواهد کرد، ما عشق و عاطفه را هم خواهیم دید. اما آن‌چه مانع از تحقق عشق می‌شود همین اختلاف بیهوده‌ای است که زندگی همه را تحت‌الشعاع خود قرار

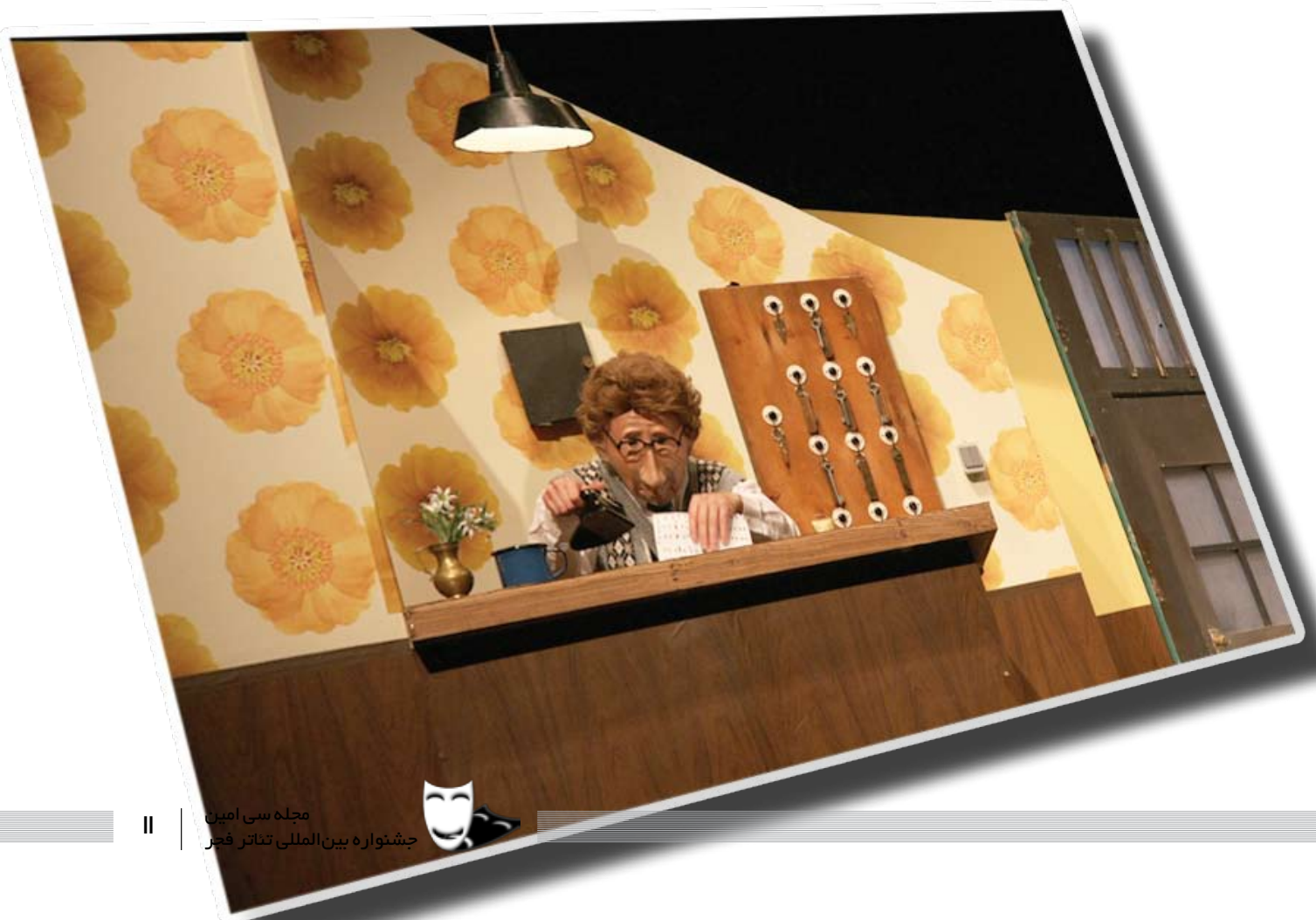
خواهد داد. خواهر از یک نفر دیگر برای پذیرش و گرداندن هتل دعوت می‌کند. سرانجام او این هست که سرش لای در گردان هتل می‌ماند و از تن جدا می‌شود. برادر جسد او را اول در آسانسور و بعد زیر نیمکت پنهان می‌سازد. مرد آشپز هم بهتر می‌بیند که آن جسد را بااره برقی قیمه قیمه کند. بعد از آن نوبت به دزدی می‌رسد که از چنگال پلیس فرار کرده و از خوش‌شانسی آزاد می‌ماند. اما سرآشپز او را هم زیر تیغ ااره برقی می‌برد. بعد نوبت به خواهر می‌رسد. او پیش از این سگ سرآشپز را با شلیک اسلحه کشته، حالا هم با فهمیدن مرگ آن مرد، برادرش را می‌کشد. سرآشپز هم ترتیب قتل خواهر را می‌دهد و با خرس‌اش هتل را ترک می‌کند.

این همه دردسر و مصیبت و بیچارگی و کشتار انجام نخواهد شد. اینان به دلیل همین جنگ و بلواهای بی‌مورد هست که از تداوم زندگی باز می‌مانند. داستان خیلی ساده و سرراست پیش می‌رود اما آن‌چه باعث عمق یافتن ماجراها می‌شود، دامن زدن به اختلافاتی است که سروته‌اش با قتل

و جنایت رقم خواهد خورد. همین دامن زدن به رویدادهای ناممکن هست که فضا را از روال عادی دور خواهد کرد تا یک گروتسک عجیب و خفه‌کننده بر آن فضا سرایت کند. بازی توان‌مند بازیگران هم باعث می‌شود که تماشاگر یک لحظه هم از جریان اجرا غفلت نکند. هدف خندانند هست؛ و از آن مهم‌تر ترسانند هست. ترسی که جایگزین عواطف انسانی می‌شود.

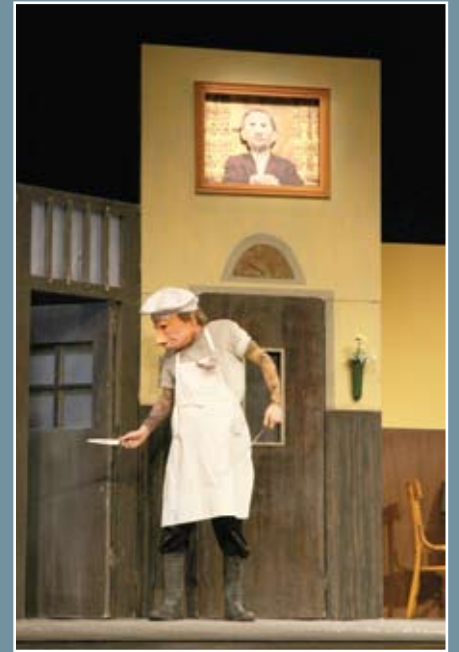
اما برادر در این بازی به بیراهه می‌رود، یعنی حقیقت، زیبایی و عشق را به شکل عمیق درک نمی‌کند. نتیجه هم وقوع چند قتل و در نهایت قتل خود اوست. بنابراین نگاه دو سویه نیست. در این بازی، همه جنبه بد و منفی را دنبال می‌کنند. شاید آن زن پیش خدمت باشد که در تنهایی خود همچنان تنها و عاشق باقی می‌ماند. هر چند او هم با دست کج‌اش خنده تماشاگر را در می‌آورد.

* منتقد و روزنامه‌نگار - عضو کانون جهانی منتقدان تئاتر

ابرها

هتل پارادیزو

سکوت آن سه

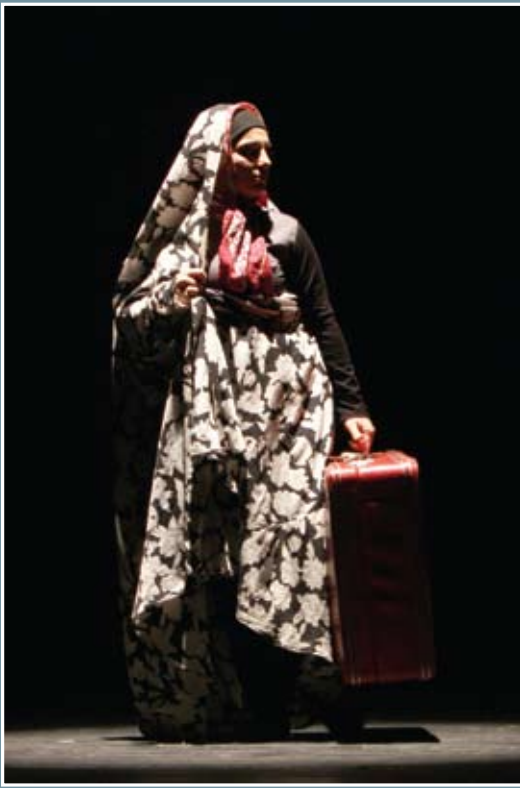
آنتوان و مسافر کوچولو

ژوکاست

رؤیای تفتیده

خطوط خاطره

نویسنده مرده است

مرده ریگ

سوارکاران

پری

خطوط خاطره محمد قاسمی
در یک تحلیل

زن

با ۲ قرن عمر

در مشبک، چیدمان‌های معماری، لباس متناسب با زمان یا فضا سازی‌های مدرن، استفاده از ابزار و وسایل، همه به شکل اجرایی نمایش کمک می‌کند. در هر اپیزود مفاهیم از طریق طراحی صحنه نشان داده می‌شود. در یکی از اپیزودها نیمکت پارک خزان رابطه زناشویی را تصویر می‌کند، هر چند داستان سوررئالیستی روایت می‌شود. در طراحی نور شکل نورپردازی با تغییر مکان سایه‌ها و چینش نور هماهنگ می‌شود. حتی فضاها و حالات اکسپرسیونیستی با نور طراحی می‌شود.

نمایش «خطوط خاطره» در شش اپیزود جایگاه و موقعیت زن را در میان خانواده و اجتماع، با قومیت‌ها و لهجه‌های مختلف از چند دهه قبل تا کنون بررسی می‌کند.

همین وضعیت باعث می‌شود که این اثر چه در شیوه کارگردانی و چه در بازی‌های گونه‌ای از زیبایی‌شناسی مبتنی بر روانشناسی رئالیستی را پیشه‌کند.

*** منتقد و روزنامه‌نگار
عضو کانون ملی منتقدان تئاتر ایران**

تئاترها هستند.

تئاتر برای اجتماعات خاص عموماً با مخاطبان خاص تری سر و کار دارند که در محله‌های مشخصی قرار گرفته‌اند و شامل طیف‌های بسیار متفاوتی از مردم می‌شوند. ساختمان این تئاترها به طرز قابل ملاحظه‌ای کم تجمل و غالباً ساده و بی‌پیرایه است.

نمایش شش اپیزود دارد. این شش اپیزود اگر چه به لحاظ درونمایه همگی یک محوریت را دنبال می‌کنند، اما شکل سوژه‌ها، بستر قصه‌ها، نوع آدم‌ها و رویکردهای نمایشی به آنها متفاوت است. تم اصلی نمایش به زنان می‌پردازد، منتهی برخی نگاه غیر مثبت به زنان را از دوران عهد قجری تا معاصر مورد آسیب‌شناسی قرار می‌دهد.

اما از سوی دیگر همچنان که نگارنده این سطور برای تحلیل روانشناسی رئالیستی به نقل قولی از جان لاتربی پرداخت، ابزارهای به کار رفته در نمایش (البته به تناسب امکانات و بضاعت طراحی و تکنولوژیک) مبتنی بر همان زیبایی‌شناسی کبی برابر اصل است. بنابر گفته کارگردان طراحی صحنه لباس با مفاهیم متن همخوانی دارد. پنجره و

هاتف جلیل زاده *

نمایش «خطوط خاطره» اثر محمد قاسمی اثری تاریخی، اجتماعی است. منتهی به دلیل چاشنی واقعگرایی مبتنی بر گونه‌های رئالیسم روانشناسانه است؛ اثری که به دلیل استفاده از دستمایه‌های زمان تاریخی، ناگزیر از به کار بردن جنس مترتال همان تاریخ است. در هر حال بحث زیبایی‌شناسی روانشناسانه رئالیسمی در این نمایش صدرصد محوری است. «جان لاتربی» درباره زیبایی‌شناسی گونه‌ای از آثار تئاتری می‌گوید: «زیبایی‌شناسی اجرا در تئاترها عمدتاً مبتنی بر رئالیسم روانشناسانه است، چه نمایشی از شکسپیر اجرا شود، چه مولیر، برشت، ویلیامز یا شیارد. در این تئاترها مقدار معینی از فناوری پیشرفته به عنوان عاملی تقویتی برای تجربه [نمایش] ضروری است؛ از دکورهای هیدرولیک، [امکانات] چندرسانه‌ای، یا حاد واقعگرایی (hyperrealism) استفاده می‌کند. گروه اجرایی نمایش‌های این تالارها، خود از حامیان این نوع

رو در رو با سبک‌هاک بزرگ

انوشیروان ارجمند

هنرمندان در عصر حاضر بی گمان با تصویرسازی

خود را نشان می‌دهد؛ همانطور که یک فوتبالیست با داشته‌ها و تجربه‌های خود می‌تواند در اجرای تاکتیک و تکنیک‌ها متمرکز واقع شود. متأسفانه تا آنجا که من سراغ دارم، نسل حاضر کمتر به مطالعه متون کهن و حتی داستان‌ها، مقالات، نمایشنامه‌ها، فیلمنامه‌ها و... توجه می‌کند. نسل حاضر زحمت تجزیه و تحلیل آثار را به خود نمی‌دهد. از این رو ما بازیگرانی داریم که در سطح بسیار قوی، اما در عمق، کمتر واجد ویژگی‌های لازم برای این حرفه هستند. به همین دلیل است که مانا و ماندگار باقی نمی‌مانند. همینطور در عرصه نویسندگی نمی‌توانند آنچه را که شایسته و بایسته است، به منصفه ظهور برسانند. این امر با مطالعه، پژوهش و تحلیل لازم از دستاوردهای دیگران و گذشتگان به دست می‌آید.

و انواع بازیگری در سبک‌های مختلف بزرگ می‌شوند. طبیعی است که اندوخته‌های فراوان در پس ذهن آنها جای دارد. آنها این اندوخته‌ها را در مواقع لزوم به کار می‌گیرند. این فقط یک سوی قضیه است. ما به لحاظ داشتن کارگردانان مسلط و با بضاعت در نسل حاضر بسیار غنی هستیم؛ چرا که با این مقوله بزرگ شده‌ایم.

اما در محدوده بازیگری و حتی نویسندگی ما دچار ضعف هستیم؛ در آنچه که مربوط به کارهای روز می‌شود، به دلیل آشنایی و ارتباطات اجتماعی تا حدودی موفق هستیم، اما همین که فراتر از این موضوع عمل می‌کنیم، طبیعتاً با مقوله سبک‌های مختلف بازیگری و تجربه‌های بازیگران روبه‌رو می‌شویم. اینجاست که مشکلات و موانع

بحثی با غزل اسکندر نژاد درباره «مرده ریگ» بینوایان حومه شهر

بهر روز غریب‌پور شد. وی تاکنون نمایش‌های سگ خانه، هدیه، عیب‌گویی و... را کارگردانی کرده است.

او درباره تکنیکال اجرایی خود توضیح می‌دهد: «در نورپردازی این اثر از یک جعبه منبع نوری استفاده شده است. جعبه به‌عنوان منبع نوری در مقابل تماشاگران وجود دارد؛ ضمن آن که در جلوی صحنه یک ردیف نوری نیز تعبیه شده است. همچنین تقطیع نور، خود سبب خلق فضای متناسب است.» با این حال، در طراحی دکور از پارچه استفاده شده است تا تونالیته رنگ‌هایی که از ویدئو پروجکشن پخش می‌شود، باعث تأویل زیبایی‌شناسی و توهم‌وارگی گردد زیرا کارگردان در صدد است تا اشیای خیالی به نظر برسند. کارگردان از اشیای مقابل ویدئو پروجکشن و تغییر ابعاد آن با تنظیم لنز استفاده می‌کند. در نتیجه اشیای بزرگ، کوچک شده و تصاویر خیالی به نظر می‌رسد، ضمن آن که به دلیل نزدیکی ایستگاه قطار به خانه‌ها، مدام صدای قطار شنیده می‌شود. این صدا سبب طراحی فضای یک کابوس یا یک خواب می‌شود.

صحنه‌های نمایش کوتاه است، کارگردان برای نشان دادن تنهایی شخصیت‌ها، میزانشن‌های آنها را با فاصله طراحی می‌کند. کارگردان به دلیل سختی شرایط این سه خواهر با استفاده از سایه‌ها قصد دارد تا به بی‌هویت بودن آنها اشاره کند. در نهایت وی در تلاش است تا تماشاگر با هر سه آنها همذات‌پنداری کند. ضمن آن که این نمایش براساس داستان واقعی که دو سال پیش در نزدیکی شیراز رخ داده، نوشته شده است.

سه‌خواهر به‌نام‌های گوهر، آذر و حوری در حومه شهر زندگی می‌کنند. این سه‌خواهر، کارگر کارخانه‌ای هستند. خواهر دوم - آذر - پای خود را در کارخانه از دست داده است؛ به‌خاطر شرایط سخت زندگی، هر سه می‌خواهند که زودتر ازدواج کنند. ناگهان مردی برای خواستگاری وارد زندگی آنها می‌شود. او در میان تعجب همگان، از خواهر دوم - آذر - خواستگاری می‌کند، به دلیل این که خانه دبه پای آذر است، با ازدواج او، دو خواهر باید از خانه بروند. بنابراین دو خواهر، آذر را شبانه می‌کشند.

«مرده ریگ» درامی از نوع حوادثی با دستمایه رئالیستی و رویکرد سوررئالیستی و ذهنی به گفته غزل اسکندر نژاد، کارگردان این اثر، نمایش دائمی میان فضای رئالیسم و سوررئالیسم معلق است. هر چه نمایش به پایان نزدیک می‌شود، ویژگی‌های سوررئالیستی اثر فزونی می‌یابد. در اجرای این نمایش به شیوه سایه بازی توجه شده است. گاهی تنها یک شخصیت روی صحنه حضور دارد و دیگر شخصیت‌ها به صورت سایه در صحنه دیده می‌شوند. اما در پایان تماشاگر بین دنیای واقعیت و خیال تردید خواهد داشت. شاید هر سه خواهر مرده‌اند و ما تنها در توهم حضور آنها را مشاهده می‌کنیم.

غزل اسکندر نژاد با اجرای این نمایش در بخش نگاه ویژه، تجربه جدیدی را در حوزه بیان و فرم تجربه می‌کند.

غزل اسکندر نژاد در سال ۱۳۶۱ در تهران به دنیا آمد. وی دانشجوی دکترای پژوهش هنر در دانشگاه تربیت مدرس است. اسکندر نژاد از سال ۱۳۸۰ وارد حوزه تئاتر شد. در ابتدا فعالیت خود را در مطبوعات آغاز کرد، سپس بازیگر اصلی نمایش‌های

تصویر ژرف عبدالمحمد سالاری و رضا عباسی در رؤیای تفتیده فرشتگان خانه رفته بودند

معلم جنگ‌زده روستا حالا به جای دیگری آمده‌است. رضا نوستالژی خانواده خود را مرور می‌کند. آنها در حملات دشمن شهید شده‌اند؛ با این حال هر لحظه از خاطرات آنان برای رضا همچون حضوری همیشگی است. او در مدرسه درس می‌دهد، گاهی هم شعری می‌سراید. در همسایگی معلم جنگ‌زده، کودک هشت ساله‌ای به نام رویا وجود دارد. پدر رویا نیز در جبهه شهید شده‌است. دنیای دونسل از بازماندگان دفاع مقدس به شیوه‌ای دراماتیک و فنی در نمایش «رؤیای تفتیده» آمده‌است. رؤیای تفتیده تولید دو کارگردان نسل نو است که آموخته‌های خود را از تئاتر دانشگاهی و تجربی به حوزه درام دفاع مقدس آورده‌اند. عبدالمحمد سالاری، سال ۱۳۶۷ در شهر بندر لنگه متولد شد. از سال ۱۳۸۰ با تأسیس گروه امید قفوس وارد حوزه کارگردانی تئاتر شد. از کارهای وی می‌توان به پرواز بر فراز ابرهای تاریک، جای پای خالی، اوشار، خدا هیچ مانکنی را دوست ندارد و... اشاره کرد. همچنین رضا عباسی متولد ۱۳۶۴ در شهر خمین استان مرکزی به دنیا آمد، سال ۱۳۸۳ با کارگردانی و طراحی صحنه فعالیت خود را در حوزه تئاتر آغاز کرد. فقط کف صابون همش همین، چغوک، ما داریم زندگی می‌کنیم، نگاه کن غم چولی قوزک و... برخی از کارهای او هستند. وی همچنین در حوزه موسیقی فعالیت می‌کند؛ او معتقد است موسیقی نمایش باید افکتیو باشد و فضا را پر کند. به گفته رضا عباسی، نمایش نوعی استلیزگی در فضا سازی و ریتم را محور قرار داده است. دکور نمایش از سازه پلهماندنی تشکیل و با همان سازه تصاویر مختلف ساخته می‌شود؛ این سازه در جایی پلان بالای پله، کتابخانه یا بال‌های تصویر فرشته‌وار پدر شهید را تصویر می‌کند. عبدالمحمد سالاری نیز درباره بیان شنیداری این نمایش می‌گوید: سالاری همچنین درباره اهمیت برگزاری جشنواره فجر یادآور می‌شود: جشنواره فجر فرصتی برای دیده شدن و خلاقیت‌های گروه‌های شهرستانی است. مسئله حائز اهمیت، امکان اجرا برای گروه‌های شهرستانی است؛ نمایش‌هایی که از بتانسیل خوبی برخوردار هستند. همچنین در زمینه قیمت بلیت‌ها باید کاری متفاوت انجام داد، طوری که هنر جوان، دانشجویان و افراد طبقه پائین قادر به دیدن تئاتر باشند.

موسیقی نمایش با توجه به طراحی مینی مالیستی با استفاده از سازهای سم‌تار، کیبورد (پیانو)، درام (ساز افکتیو) و برخی موتیف‌های لایت برای ایجاد فضا سازی شکل گرفته است

طراحی نور با توجه به نورپردازی و فضای رئالیستی و ذهنیت شاعرانه مد نظر قرار گرفته است. بیشتر نورهای با حجم کم، نورهای موضعی و همچنین تلفیق نور آبی و نارنجی استفاده شده است

نباید به سمت ملودی رفت. موسیقی باید تلنگری به احساس بازیگر بزند. این دو کارگردان با دیدگاه تصویرسازی و تأکید بر جلوه‌های بصری به دیدگاه مشترک دست یافتند

مرتضی میرمنتظمی در طراحی ابرها

بازگ در سطل؛ دیالوگ در قلب

شیوه کارگردانی مرتضی میرمنتظمی مبتنی بر طراحی صحنه است. وی در طول تحصیلش به این نتیجه دست یافته و در پروژه پایان نامه‌اش به اهمیت طراحی صحنه در کارگردانی نمایش پرداخته است به همین خاطر، طراحی و کارگردانی نمایش‌هایش مبتنی بر مؤلفه طراحی صحنه است. در پی آن طراحی نور، لباس و حتی بازیگران تحت تأثیر این عنصر قرار می‌گیرند؛ در عین حال استلیزگی در طراحی صحنه نمایش مشهود است، بنابراین عناصر طراحی صحنه بطور کاربردی استفاده می‌شوند.

سید مرتضی میرمنتظمی نمایش «ابرها» را در بخش مرور جشنواره به روی صحنه برد. او از نمایش خود تلقی رویکردهای نشانه‌پردازی درام دارد، در عین حال بر توالی داستان‌ها و رشته‌های درهم تنیده داستان تأکید دارد. او درباره مباحث زیربافتی قصه درام می‌گوید: «شاید بتوان گفت اجرای این اثر به لحاظ تسلسل قصه‌ها مشابه داستان راشومون اثر ریونوسوکه آکوتاگاوا است. برای اجرای این نمایش کارگردان از یکسری کرکره‌های افقی بزرگ، ۱۰ چهارپایه و چند سطل فلزی استفاده کرده است. این وسایل هر کدام دارای کاربردهای متفاوت و عجایبانگیز هستند. برای نمونه یک سطل ممکن است مفهوم زندان را داشته باشد. در طراحی نور از نورهای خطی و موضعی استفاده شده است. همچنین بخشی از طراحی نورها از دیواره‌های جانبی صورت می‌گیرد. موسیقی انتخابی و از ترکیب سازهای الکترونیکی و افکتیو است.»

با این حال داستان نمایش «ابرها» شکل و لعابی همچون درام‌های معمایی و پلیسی دارد. داستان نمایش مربوط به انفجار در یک کلیسا از زبان ۱۰ شخصیت است.

در این حادثه شخصیت‌ها در کشته شدن یکدیگر سهیم هستند، بنابراین هر شخصیت چگونگی مرگ خود را روایت می‌کند. نمایش ۱۰ مونولوگ از زبان ۱۰ شخصیت از جمله عروس و داماد، بیمار قلبی، سرهنگی که دستوپر بمب‌گذاری را صادر کرده، خلبان جنگی و... است. اپیزودها داستان‌هایی کاملاً مجزا هستند، اما حول یک حادثه شکل گرفته‌اند. برای نمونه شخصیت اسیر فراری که سطل، زندان اوست یا یک بیمار قلبی که به دلیل نرسیدن قلب در حین عمل جان می‌سپارد.

میرمنتظمی، کارگردان تجربه‌گرا و ایده‌های دانشگاهی را در شکل بیانی و فرمیک نمایش پرداخت می‌کند.

او سال ۱۳۶۲ در شهر مشهد به دنیا آمد. وی دارای مدرک کارشناسی کارگردانی از دانشگاه هنر و معماری است. او از سال ۱۳۸۴ فعالیت خود را در حوزه تئاتر آغاز کرد. از کارهای او می‌توان به نمایش‌هایی همچون زن و مرد، فاوست، من، سکوتی برای مرثیه دریا، مرگ ناصری، زباله، داستان خرس‌های پاندا و... اشاره کرد. وی پیش از این در جشنواره‌های لهستان، جمهوری چک، بلاروس، ارمنستان و... حضور فعال داشته‌است.

میر منتظمی درباره جایگاه جشنواره فجر می‌گوید: «جشنواره فجر مهم‌ترین جشنواره تئاتری ایران است؛ و بترینی برای آثار هنری هنرمندان ایران و جهان! این رویداد در کل اتفاق خوبی برای هنرمندان ایرانی است. هنرمندان ایران و جهان در فجر امکان دیدن آثار یکدیگر را دارند.» وی همچنین در مورد ویژگی‌های بخش مرور یادآور می‌شود: «بخش مرور فرصتی است برای دیده شدن برخی از آثار که کمتر دیده شده‌اند. این تک اجراها برای هنرمندان و مخاطبان شهرستانی است!»

سوار کاران فرانسوی در تئاتر شهر
تاختند

از پشت عینک پرووست

مریم جعفری حصارلو*

در حالی که انتظار می‌رفت ژاک لوک پرووست بریده دیالوگی از ژان پل سارتر را بر زبان آورد، با ایده‌ای از پشت عینک نه چندان قطور ساموئل بکت بنگرد، به گونه‌ای از ساختار بیانی مستدل در زبان شناسی درام استفاده کرد که بیش از این فردینان دو سوسور در زبان نقاشی کلاسیک از آن به عنوان «محور مجاورت» یاد کرده است. همین مسئله نکته‌ای پر رمز و راز از دنیای پرووست فرانسوی را آشکار می‌کند؛ یعنی او در وهله اول به ارتباط با مخاطب ایرانی فکر می‌کند. مخاطب ایرانی بخش از دغدغه‌های ذهنی‌اش را شکل داده است؛ بنابراین ناگزیر از استفاده از بدیل‌های بومی است. با این حال دو موفقیت ساختاری اندیشه این کارگردان فرانسوی را در هم تنیده است. اول ساز اصلی کار است و در واقع او توجه اکید به ساختار دارد؛ بنابراین اثرش خواه ناخواه در قالب کمدی کلاسیک تعریف می‌شود. به همین دلیل وی از نظم ارگانیک یا تعاریف اصلی کمدی کلاسیک عدول نمی‌کند. تنها در این قالب، دو تم اصلی کار را قرار می‌دهد؛ نقد بر بازی‌های المپیک فوتبال و آسیب‌شناسی فرهنگ اسپدوانی در فرانسه!

با این حال تم محوری نمایش همچنان اسپدوانی است؛ نمایش «سوار کاران» اثر ژاک لوک پرووست که در محوطه تئاتر شهر اجرا شد، اثری قصه محور نیست. بیشتر کاراکتر محور است. بازی محور به شمار می‌رود. قصه هیچ گونه ساختار مفهومی، آغاز، حرکت و پایان ندارد؛ زیرا هر کس از هر جایی که وارد نمایش می‌شود به قصه می‌پیوندد و به این شکل بنیانی سیال البته در ظاهر و بنابر قراردادهای کمدی کلاسیک شکل می‌گیرد.

از سوی دیگر تطبیق و تطابق، خود حکایت ژانر با ژانرهای بومی ایران حائز اهمیت است. استفاده از عروسک‌های چوبی اسپ. در آئین‌های ایرانی هم هست. شیوه‌ای از عروسک سازی بومی و باستانی که در برخی آئین‌های نوروز کاربرد دارد. منتهی یک تفاوت مشهود در شیوه ساخت این عروسک‌هاست. اسپ‌های چوبی ایرانی بیشتر جنبه مثالی، خیالی و نمادی دارند، اما اسپ‌های چوبی فرانسوی به‌طور کلی رئالیستی هستند. شیوه و استیل پردازش به آنها واقع‌گرایانه و رویکرد مضمونی شان هم رئالیستی است.

* منتقد و روزنامه‌نگار - پژوهشگر تئاتر

تقدیر و تاریخ در «ژوکاست» پویان پیوسته

سرنوشت نمی‌میرد

داستان نمایش ژوکاست برداشتی آزاد از داستان نمایش ادیب شهریار است. در این نمایش کاراکتر ژوکاست در درجه اول اولویت قرار دارد؛ دیگر کاراکترها در درجه دوم هستند. ادیب شهریار ششمین فرزند است که محکوم به مرگ است. از بین رفتن بچه‌ها برای ژوکاست یک جایگاه خاص دارد. از سوی دیگر تقدیر با تولد ادیب رقم می‌خورد.

با برگشت ادیب شاید تمام مردم شهر او را می‌شناسند، اما کسی تمایلی به گفتن واقعیت ندارد. کارگردان با این رویکرد که مردم و ژوکاست بخوبی ادیب را می‌شناسند ولی کسی واقعیت را مطرح نمی‌کند، تم را هدایت کرده است.

پویان پیوسته با نمایش «ژوکاست» در بخش تجربه‌های نو جشنواره سی‌ام فجر حضور دارد؛ کارگردانی که به اصل تجربه احساس خاصی دارد. این احساس خاص در بسیاری از عناصر صحنه از بازیگری گرفته تا طراحی نور تبلور یافته است. او درباره طراحی صحنه کار خود می‌گوید: «طراحی صحنه بسیار ساده و استلیزه ارائه می‌شود. هدف گروه در اجرای این نمایش، نوعی آشنایی‌زدایی و دوری از هرگونه شلختگی است. هدف تولید مفهومی برای اشیا و چیزهایی است که پیش از این مفهوم مفروضی را داشته‌اند. به همین دلیل بادکنک در جایی از نمایش؛ مفهوم تقدیر، شکم برآمده ژوکاست، توپ تنیس و گاهی طاعون و... را دارند. یکی دیگر از آکسسوار مهم کلاف کاموایی را دارد. این عنصر در طراحی لباس بازیگران و تمامی عناصر دیگر موجود است» گویی کارگردان با رویکرد اهمیت شخصیت ژوکاست به تمامی شخصیت‌ها و اشیا توجه می‌کند. این نمادسازی نشانه نوعی تقدیر است که ژوکاست با آن مقابله می‌کند، اما هرگز موفق به تغییر این تقدیر نیست.

یکی دیگر از عناصر طراحی صحنه، سازه‌های چوبی است. این سازه مفهوم میز غذاخوری، تخت خواب، اتاق خواب و... را دارد. با این حال عنصر نورپردازی نمایش نیز حائز اشاره است. پیوسته خود بر این باور است که این عنصر کاربردی‌تر از دیگر تجربه‌های پیشین او در صحنه حضور دارد. به گفته وی، نور در این نمایش بجز نشان دادن اتفاقات، شخصیت پردازی هم می‌کند. اجزا و وسایل نمایش دارای کاراکتری ویژه هستند. گاهی نور کمک می‌کند تا اتفاقات در یکدیگر دیزالو شود. در واقع به شکستن روال خطی نمایش کمک می‌کند. نور تنها با خاموش و روشن شدن به تغییر زمان و مکان کمک نمی‌کند. بلکه با دیزالوهای پیاپی، جایگاه‌های صحنه‌ای، مکان و زمان را تغییر می‌دهد.

پویان پیوسته به برجسته‌سازی و آگراندیسمان یک بعد یا یک شخصیت خاص نمی‌پردازد. او گونه‌ای حق به جانب بودن را در اختیار شخصیت‌های داستانی گذاشته است. بنابراین مفهوم نمایش محق بودن تمامی شخصیت‌هاست. در این نمایش ژوکاست، ادیب،

لایوس

همه محق

هستند

ژوکاست برای نگه

داشتن کودکان خود

محق است. از سوی

دیگر لایوس برای حفظ

قدرت خود محق است.

همه شخصیت‌ها، یکسان در

واقعیه محق هستند. بنابراین

تصمیم‌گیری‌ها سخت و پیچیده

می‌شود. درواقع کارگردان با محق

نشان دادن تمامی کاراکترها با نگاهی

تجربی و نو نمایش ادیب شهریار را اجرا

می‌کند.

پویان پیوسته، سال ۱۳۶۴ در شهر شیراز به دنیا

آمد. وی دارای مدرک کارشناسی ارشد تئاتر از

دانشگاه تربیت مدرس است. پیوسته، تاکنون نمایش‌های

یک پیراهن و ویولون، من رؤیایا، در ماه خاک می‌کنم،

ادیب شهریار، اتللو و... را کارگردانی کرده است. پیوسته در

سال ۸۵ نمایش ادیب شهریار را کارگردانی کرده بود، اما امسال

بار دیگر این نمایش را بازخوانی می‌کند. گویی به تجربه جدیدی

در نحوه اجرایی آن دست یافته است.

پای صحبت‌های حسن باستانی در نمایشی از بخش چشم‌انداز

مسافر کوچولو در ستاره خاکی

بافت دراماتیک زبان نوشتاری شما چه سمت و

سویی به خود می‌گیرد؟

دو فضای واقعی و سوررئال با هم ترکیب می‌شوند و داستان را پیش می‌برند. تکنیک کلیشه و ویژه‌ای در کار مشهود نیست. اتفاقی رخ می‌دهد و فضای رؤیا گونه مبدأ حرکت داستان واقع می‌شود. ما فضا را به شکلی طراحی کردیم و از عناصر فنی و تکنیکی استفاده نمودیم.

دورنمای کلی اتمسفر دیداری صحنه چه مفهومی را به ذهن متبادر می‌سازد؟

شاید امکانات موجود جوابگوی ایده ذهنی طراحی صحنه را به ما نمی‌داده؛ و گرنه هواپیمایی را در نظر داشتیم که بخشی از آسمان و فضای زمین را توصیف کند. زیرا بخشی از میزانشن‌ها روی هواپیماست.

از شیوه بازی گرفتن از بازیگران خود بگویید...

طبیعتاً در فضای ذهنی، بازی واقع‌گرایانه را نمی‌توان به کار گرفت، فضای نمایش رؤیاگونه است. اتفاقاتی که در داستان می‌افتد، غیرمنتظره است. بنابراین همه این عناصر در هدایت بازیگران نقش دارند.

تأکید می‌کنم که عوامل اجرا و بازیگر متأثر اتفاق است. همه چیز به اتفاق کوچک داستان بر می‌گردد. دو بازیگر در

حسن باستانی درام نویس، کارگردان و از چهره‌های تئاتر تجربی ایران بیش از دو دهه است که فعالیت دارد. نوع نگاه فنی به متن نگارش، تأکید بر موفقیت محوری درام و اصل غافلگیری از مشخصه‌های بارز کارهای اوست. روز سرباز، همیشه ماندگار، تو چارسو خبری نیست و... برخی از آثار او هستند. او «آنتوان و مسافر کوچولو» را در بخش چشم‌انداز به روی صحنه برد...

آقای باستانی، در پرداخت قصه آنتوان و مسافر کوچولو به چه زوایای نوشتاری توجه داشته‌اید؟

طبیعتاً داستان برگرفته از آثار و افکار آنتوان دوستن اگزوپری است. ما در کل یک نگاه اجمالی به زندگی او داریم؛ از ابتدای زندگی تا دورانی که در صحرای لیبی سقوط می‌کند. تم داستان از طرفی تلفیقی از زندگی او با شخصیت شازده کوچولو است، در نمایش ما شازده کوچولو به ملاقات آنتوان می‌آید.

نوع نگاه فلسفی و هستی‌شناسی هم در کار شما مشهود است...

بله. طبیعتاً فلسفه‌ای رد و بدل می‌شود، بنابراین نگاه فلسفی هست. منتهی یک نگاه لطیف فلسفی مدنظر است و ما از همین زاویه به داستان نگاه کردیم.

پی آن هستند که شخصیت آنتوان و مسافر کوچولو را ارائه می‌کند. تلاش من این بود که بازیگران در این فضا اتفاق را به تصویر بکشند؛ فضایی بین واقعیت و رؤیا!

درباره بخش چشم‌انداز جشنواره فجر چه نظری دارید؟ آثار این بخش تعهد مرکز را برای اجرا در سال بعد دربردارد. بنابراین رقابت‌ها در این بخش بسیار نزدیک و تنگاتنگ است. گروه‌ها در این بخش حرفه‌ای هستند و طراحی و برنامه ریزی آنها برای اجراهای عمومی پس از جشنواره است.

پیامدهای جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر چیست؟

جشنواره فجر مهم‌ترین اتفاق تئاتری کشور ماست. زیرا ناشی از یک‌سال تلاش هنرمندان و گروه‌های هنری است. جشنواره فجر در دنیا شناخته شده است. مردم هم انتظار دارند نمایش‌های ایده‌آل ببینند. قطعاً آثار این جشنواره از کارهای متنوع و مختلف دستچین شده است، بنابراین این رویداد برای هنرمندان، مسئولان و گروه‌های خارجی اهمیت ویژه‌ای دارد.

مسؤول مهرجان مسرح الفجر الدولي الثلاثين :

المسرح قاعدة أساسية للثقافة

اعلن مسؤول مهرجان مسرح الفجر الدولي الثلاثين أن المسرح يعتبر قاعدة مبينة للنمو الثقافي في لأي مجتمع . وقال الدكتور رحمت اميني في بيانه للمهرجان : لنا امل كبير بأن يكون مهرجان مسرح الفجر الثلاثين بداية تطور حديث للمسرح في بلادنا وأن يصبح العقد الرابع طليعة لتوطيد عرى المسرح على ارض بلادنا الخالدة حسب التجارب التي مررنا بها خلال تجربة الاعوام الثلاثين الماضية .

وأضاف قائلاً : والآن ونحن على ابواب العقد الرابع من اكبر حدث في الفنون المسرحية لبلادنا نشعر وأكثر من أي زمن آخر بضرورة استمرار الرقى لهذا الفن الانساني على مدى تاريخه .

فالمسرح يعتبر قاعدة أساسية للثقافة ، والاهتمام به يبرز النمو الاجتماعي والثقافي لأي مجتمع .

وأضاف الدكتور أميني : إن اهتمام الجيل الصاعد المتزايد بالحضور في المهرجان الدولي الثلاثين لمسرح الفجر رغم شحة الامكانيات وقلّة صالات المسرح وعدم وجود التأمين المالي الضروري ، أثبت أن جيل الثورة ورغم مرور اعوام طويلة على وقوع الثورة الاسلامية يقوم بأقصى جهد للحضور والقيام بدوره الريادي في عالم الفن كما يمكن الادعاء بأن مهرجان مسرح الفجر يعتبر في الحقيقة شهادة للجيل الجديد المندفِع نحو التطور و الرقى ، وحيث نقيم هذا المهرجان الراقى نعترف بقصورنا وضعفنا امام كل هذه المواهب ممّا يوجب علينا اعداد ارضيات ظهور

هذه المواهب والمقدرات أكثر فأكثر .

هذا واعلن مسؤول مهرجان مسرح الفجر الدولي الثلاثين : نحن نشهد الحضور الواسع والقوى لفناني المسرح من جميع ارجاء بلادنا ، فالفرق المسرحية التي حضرت من أقصى المدن مع اقل ما يمكن من الامكانيات ، نراها مع كل هذا جاهدة الى جانب الفنانين المقيمين في العاصمة تسعى للتفوق على الموانع والمشاكل ، ونشهد العمل من اجل حيوية ونشاط الفن المسرحي على ارض ايران الاسلامية كلها ، ولا بد من الاعتراف بأن نمو الفن المسرحي الجامعي كان له اكبر الأثر على هذه الظاهرة . فالمهرجان الثلاثون لمسرح الفجر بني على اساس المسرح الجامعي والمواهب المتنوعة لفناني مسرح المدن القاصية منها والدانية سيفتح فصلا حديثا في الفن المسرحي الايراني .

Minister of Culture and Islamic Guidance:

Tidings for Presence at Middle East Theatrical Scene

Culture and Islamic guidance minister, said, “Fajr Theater Festival after three decades should make its presence felt on the Middle East theatrical scene.”

Dr. Seyyed Mohammad Hosseini, in a message to the 30th Fajr International Theater Festival, said, “The essence of art though based on its nature, is influenced by technology and contem-

porary taste. The beauty of a work of art transcends all barriers and overcomes every obstacle. And, theater as a combination of all artistic forms makes use of special effects, the magic of technology and enigma of magic to express the genuine beauties of art.”

“Some great works transcend contemporary taste and become everlasting. This awakening and eternity is more evident in theater. These prestigious works--no matter modern theater or traditional theater such as

Ta'zieh (Ashura Passion Play)--even transcend beyond centuries from one generation to the other,” he said.

Theater is the product of wisdom, and wisdom is universal. Yet, it is a process of human intellect. Art as an essence of wisdom is not restricted to one group or nation. However, it blends creativities from different ethnic groups. It is celestial and genuine.

The evolution of theater in Iran shows that it has passed through difficulties. I hope that it will move towards the path of exaltation in the Islamic Iran. This festival can help achieve this goal, he added.

The presence of students in the festival guarantees its prosperity in the future, provided that performing art officials prepare the ground for their participation, he added.

Hosseini recalled that Islamic awakening has increased the longing of regional states for the art fountains of Islamic Iran.

Fajr Theater after three decades should make its presence felt on the Middle East theatrical scene. To fulfill such a demand, I hope that all organizers of this auspicious event would be successful and I hope the event will manifest globally.

Minister of Culture and Islamic Guidance for Artistic Affairs:

Realization of Islamic Revolution's Words in the World & Middle East

The art of theater is a process derived from rituals and collective wisdom.

Deputy

minister of culture and Islamic guidance for artistic affairs announced the above in a message to the 30th Fajr International Theater Festival.

Hamid Shahabadi said, "We welcome the 32nd dawn of the Islamic Revolution in the last season of a year in which the world has crystallized its immense ideas into concrete narratives. Decade of Fajr, for those of the same generation who have reached puberty and have grown up during the last three decades, regained its peak and emanated in an event such as the one that happened on the 9th of the Iranian month of Dey. This epical and glorious history has manifested and proved itself in a profound and significant revolution."

"If in the past two decades, great men who were only 13 years old, became instances of eligibility and leadership, today, other post-revolutionary generations can not use pretexts such as their birth date and not being present in the Sacred Defense epic, since the words and the very essence of this revolution has created, first in the Middle East and then in the other parts of the world, novel and unprecedented scenes of resistance and battle with the world's bullying powers," he said.

"Now, the call for the "annihilation of Israel" is not the slogan of one single country; it is the request of all awakened countries of the world. The terrifying whispers of this dire upheaval have reached the ears of those palace dwellers that are intoxicated with their power and weapons, and have perturbed the sweet sleep of those negligent sleeping people."

From now on, we should search for the signs of such live events by referring to culture and art experts, he added. The official said, "Currently, theater, according to the interpretation of that martyr of the realm of contemplation, should fly out from its snobbism cocoon and boring self-narrative.

So that it elucidates the literature of its puberty clearly. This art--according to the interpretation of the philosophers--is the result of different nations' rituals and collective wisdom, and is in need of a fresh air and a different atmosphere in the anniversary of Iran's 32 nd Fajr (Dawn)."

An air which emanates from the resonating breath of those who have abode by their long-lasting oaths, those who are still faithful to the vows they have made to Imam Hussein (AS), the allegiants to Iran's leadership which shines like sun and those who walk sure-footedly along the right path and are resolute to fulfill their commitment. It is an obligation for us to carry out and organize this commitment, even if its outcome is not immediate.

Referring to Iran's greatest theatrical event, Shahabadi said, "This time, Fajr Theater is beyond a regular anniversary of an annual event. It is a turning point, an opportunity to introduce the serious and principled positions of a nation who has proved its presence to the world in occasions such as 1963, 1979 and 2010.

Hope and justice are no more just two hypotheses; in fact they are new models which dictate us how to pave the way. Pessimism and theoretic desperation are the two opposing trends which hand in hand with the enemies of this country have given rise to a new wave of enmity and have turned into a challenging and controversial technique in order to create ambiguity and confusion in different situations and scenes pertaining to

the current uprisings.

Moments, hesitations, phenomena and events have led us to assume correct and lucid rubrics for Iran's four decade-period of national upheaval and evolution which are in need of further investigation and scrutiny. It will come as no surprise if the pioneer art which emerged from the Islamic Revolution gets compiled in a new prism. Peace of mind and mental wholesomeness are the foundations of such an appropriate process, which will be provided in light of God's grace.

Theater

30 th. Fadjr International Theater Festival
2 February. 2012 ♦ NO.1

